

Kétszáz éve született Kőrösi Csoma Sándor

Válogatás Kőrösi Csoma Sándor tibetiből készült fordításaiból

Részletek Shaskya Pandita „Shubashita Ratna Nidhi náma Shashtra”, vagyis „Az üdvözítő mondatok drága kövének kincstára” című művéből.

A TIZ ERKÖLCSI TÖRVÉNY EZ:

1. Ne eny.
2. Ne lopj.
3. Ne légy házasságtörő.
4. Ne hazudj.
5. Ne szidalmazd.
6. Ne beszélj bolondságokat.
7. Ne légy rágalmozó.
8. Ne kívánd másnak javait.
9. Ne légy gonosz indulatú.
10. Ne ragaszkodjál makacsul rossz elvekhez.

Stong-btsan, Tibetnek valóságos királya hirdette ki

„A TIZ ERKÖLCSI TÖRVÉNY”-HEZ TARTOZÓ KÖVETKEZŐ SZABÁLYOKAT:

4. Becsüld meg szüleidet.
7. Légy hasznára honfitársaidnak.
9. Utánozd a jó embereket.
10. Tudjad helyesen élvezni földi javaidat.
11. Hálald meg a tett szíveséget.
14. Ne hallgass asszonyi tanácsra.
15. Légy udvarias a beszédben és okos a tanácsban.
16. Kívess magasztos elveket és légy nemes lelkű.

I. A BÖLCS EMBEREKRŐL VALÓ MEGJEGYZÉSEK

1. Ha bár a jövő évben kellene is meghalnod, gyarapítsd a tudományt: ha bár ez életben bölcsés nem is válhatnál, de ha jövődöbéli születésed alkalmával tudományt viszel magaddal: becses ajánlat lesz az reád nézve.
2. Ha képességekkel bírsz, mindenki körülötted fog segíteni, a nélkül, hogy valaki erre felhívást vett volna: az illatos virágot, bármi távolban legyen is, körülveszi a méhek sokasága.
3. A bölcs ember, bírjon bár számtalan tökélyvel, mégis másoktól tanulni kész, és így folytonos gyakorlat által elfogja érni végre a Mindentudást.
9. Az óceánt vízzel színiig tölteni nem lehet. A király kincstára soha nincs megtelve pénzzel. Egy tárgynak élvezete soha ki nem elégít. A bölcs ember mindig bölcs mondásokat óhajt hallani.
10. Szép mondásokat a bölcsnek még a gyermekektől is elfogadnak. — Kellemes illatnak okáért felszokták metszeni a pézsmány köldökét.

II. JÓ ÉS ERÉNYES EMBEREKRŐL

15. Az erényes ember, habár anyagi állapotja csökken is, viselkedésében csak anná

Előző lapszámunkban megemlékeztünk Kőrösi Csoma Sándor születésének 200. évfordulójáról, bemutatva rövid életrajzát. Megemlékezésünket most Kőrösi Csoma tibetiből készült fordításainak rövid részleteivel folytatjuk, abban a hitben, hogy az erkölcsi törvények és ez a tanmese ma is tanulságos az olvasónak.

vonzalmasabb lesz. Látjuk, hogy az ég fátylát ha lefelé tartjuk is, lángja mégis felfelé lobog.

21. A művelt és a póriás egyénre árasztott jótéteményeknek hatása különböző. Jóllehet egyforma maggal vetjük be a szántóföldre: úgy tapasztaljuk mégis, hogy a termés minősége nagyon változatos.

27. Az alacsony lelkűek rossz indulattal viselkednek bár a szent emberek iránt, de ezek hogyan haragudnának e miatt rájuk? A sakál hallassa bár üvöltő hangjait, a szarvasok királya mégis pártul fogja őt.

29. Fel nem hevülni a dicséretől nem törödni a gyálázattal, jól ismervén saját tökélyeit — ez a kitűnő embernek jellemvonása.

III. AZ ESZTELEN,

AZ ALJAS, AZ ALACSONY, A GONOSZ ÉS A ROSSZ EMBEREKRŐL

36. A bölcs embernek intőjezései a gonoszok által olykor egy perc alatt megsemmisíthetnek. A búzaföld, melyet tulajdonosa évekig és hónapokig művelt — jégeső által egyszerre megrontatik.

43. Oda siet, a hol étel és ital van; de ha munkát adsz neki, megszökik; ámbar beszélni és szeretni tud, de azért ő csak amolyan vén eb, mely elvesztette a farkát.

48. Oly egyének, a kik járhatlanok a tudományban, hibáztatni fogják azokat, a kik tanultak (értelmesekek). Bizonyos szigeteken testi hibának tekintik azt, ha valaki golyva nélkül van.

54. Az, a ki mindig mások támogatására vár, végre okvetlenül megbukik. Azt mondják, hogy a teknősbéka, melyet két varjú hordozott végre a földre zuhant.

IV. A VEGYES JELLEMŰL (A BÖLCS ÉS AZ ESZTELEN EMBERRŐL)

57. Egy szegény, de nemes születésű egyén túltészen az aljas bár gazdag emberen. — A midőn az éhező tigris elordította magát, majom a földre zuhant a fa tetejéről.

58. Az esztelen ember kibeszéli jellemvonásait. A bölcs ember magába zárja. A szalmaszál úszik a víz felületén, de a drága kő a fenékre süllyed.

60. Csak az alacsony lelkűek beszélnek ócsárlólag a szent emberekről, de ezek nem teszik azt amazokról. Az oroszán védelmezi a rókasereget, de egy róka a másik ellen támad.

64. A kitűnő ember csak saját fogyatékoságait tartja

szem előtt, a gonosz ember csak másokban keres hibát. A páva csak tolláról ítél, a denevér rossz előjel.

78. Gonosz tettek által az ember elérheti célját, de a bölcs egyén ily módokhoz soha sem fordul. A bölcs ember szegényére nem válik, ha célját el nem éri, feltevé, hogy igyekezete becsületes volt.

V. GONOSZ CSELEKEDETEK

92. Ne ítélj, minek előtte megfontoltad volna az ügyet. Sokszor megesik, hogy a becsületes ember, ha elveszti perét csalónak tartatik. Az, a ki nem fontolgatva cselekszik, sok ellenséget szerez.

VI. AZ EMBEREK CSELEKEDETEINEK TERMÉSZETES ÚTJA-MÓDJÁRÓL

114. A fősvénynek kincse, az irigy lelkűnek hű élet-társa, a gonosz indulatú embernek a tudomány örömet szerezni nem képes.

VII. AZ ILLETLEN MAGAVISELETRŐL

137. Szerénytelenül cselekedni; sok emberrel perlekedni; a hatalmasokkal újat húzni; szenvedélyesen vágyakodni a nőnem után; ragaszkodni ahhoz, a mi rossz: ezen öt dolog csakhamar romlást von maga után.

VIII. AZ EMBEREK CSELEKEDETEIRŐL

166. Egy értelmes pandit kis dolgot is kellő figyelemmel fog elvégezni, s ha boldogul, elérte célját, ha pedig nem boldogul, szép mégis, hogy eszélyesen járt el.

IX. A VALLÁS OKTATÁSA A JÓ ERKÖLCSRŐL

219. Ha ellenségeidnek kiirtására célozol, soha végét nem éred az öldöklésnek. De ha legyőzted saját szenvedélyedet, úgy azonnal megsemmisítetted minden ellenedet.

222. Ha komolyan óhajtod, hogy célodat elérjed, azon légy, hogy előbb mások érnék el övéket. Az, ki egyedül csak saját érdekeit keresi, lehetetlen, hogy sikert arasson feladatában. (Duka, 1885. pp. 371—392.)

SHAKYA MEGNŐSÜL:

Miután felnőtt, és az apja azt kívánta, hogy házasodjék meg, Shakya frásba foglalta azokat a tulajdonságokat, amelyekkel annak a nőnek kell rendelkeznie, akít halandó lenne feleségül venni. (177.)

ha ilyen nő egyáltalán található volna. A király megparancsolta a minisztereknek, hogy kutassanak fel egy ilyen ifjú hölgyet. Találtak egyet, Gopát, de ez csak annak a fiatal hercegnek akarta feleségül adni leányát, aki ismer minden mechanikai tudományt. Shakya bemutatta ügyességét minden mechanikai művészetben, és így elnyerte Gopát. (Kőrösi Csoma Sándor, 1982, p. 90.)

A Shakyához férjhez menendő hajadonnak tulajdonai ekképpen vannak előszámlázva.

Ha találkozni fog oly leányzó, a ki az általam leírt erényekkel bír, minthogy én nem szeretem az indulatos asszonyt — adassék nekem nőül. Olyan, a ki ifjú, szabályos alkatú, sugártermetű, de szépségével még sem dicsekszik — adassék énnekem nőül. A ki szeretettel van fi- és nőtestvérei s édesanyja iránt, a ki örömet talál kegyadományok osztogatásában és érti mindenképp fölötte azt, hogy mi módon ossza ki azokat a papok és a brahmánok között: ha-hogy olyan leányzót talál: atyám! kísérik őt én hozzá. Olyan, a ki ment a főnnhéjazástól, kevélységtől és indulatosságtól, föl hagyott a csábítgatással, irigységgel és csalfással, tehát egyenes jellemű; a ki még ál-mában sem óhajtozik más férfi után, a ki meg van elégedve saját férjével és mindig engedelmes és szemérmes; a ki állhatatos és nem habozó, a ki nem nagyravágyó, de alázatos, mintha szolga volna, a ki túlságosan nem vágyódik zene, illatszert, csemegék és bor után; a ki ment sóvárgástól, a kinek nincsen vágyakozó szíve, de beéri vagyonaival, a ki egyes lelkű lévén, félre nem tévelyedik; nem ledér, de szemérmes öltözetében s nem szokott nagyokat nevetni, a ki nem dicsekvő, a ki erkölcsi kötelességeit szorgalmasan szemmel tartja, a nélkül azonban, hogy túlságosan foglaloznék az istenekkel és az ünnepnapokkal; a ki nagy tisztaság és hiba nélkül testében úgy, mint szavában és lelkében: a ki nem álmos és nem buta nem kényes és nem ostoba, de jó ítélő tehetséggel bír, mindent illő megfontolás után cselekszik: a ki apósát és anyósát úgy tiszteli, mint saját lelkis nagcsadóját; a ki férfi és asszonycseléideivel mindenkoron gyöngéden bánik; a ki mint egy udvaronc járatos a szent könyvekben előírt rítusok és szertartások teljesítésében, a ki utolsó lefelé vesben s első fölkelésben a ki mint egy angyal viselked minden viselkedésben — ha találhatik ilyen hajadon atyám! add őt nekem feleségül. (Duka, 1885. pp. 176—177.)

Filozófia szak indul

A József Attila Tudományegyetem az 1984/85-ös tanévtől filozófia középszakot indít. A középszakot a tanárszakszakos hallgatók eredeti két szakról és az új szakra való jelentkezés módjáról követhetjük ezt a szakot az V. kezű számunkban részlete-felében. A szakképzés gyorsabb tájékoztatást adunk.)

Néhány gondolat a szegedi Eötvös kollégiumról

Vajon hány egyetemistának jut eszébe, amikor elsétál a „Gödör” előtt, hogy a József Attila Kollégium első emeletén még mindig létezik az Eötvös Loránd Kollégium?

Érdeemes lenne nagyobb figyelmet szentelni ennek az igen komoly hagyományokra visszatekintő intézménynek. Sokan nem tudják, hogy Szegeden az Eötvös kollégium 1931-ben alakult meg a budapesti Eötvös József Kollégium mintájára. Az országban az egyetlen ilyen jellegű vidéki létesítmény volt. Ebben az időszakban csak a Matematika- és Természettudományi Kar férőhelyeitől közöl válogatták ki a tagokat.

A kollégiumba nem volt könnyű bejutni. Felvételi vizsgát kellett tenni, ahol elsősorban a kreativitást vizsgálták a tárgyi tudás mellett. A jeles érettségi, illetve a már egyetemi hallgatóknál a jeles tanulmányi eredmény elengedhetetlen feltétel volt. A kollégium célja az volt, hogy összegyűjtse, közösségé formálja az igazán tehetséges fiatalokat akik az egyetem mellett elbíriák a komoly tudományos elméleti munkát.

Tagjainak kötelezően kellett szaktárgyanként heti 2—3 órát jelentő előadás szemináriumon részt venni. Két idegen nyelvet megtanulni, ami szintén 4 órát jelentett hetente. A kollégiumban csak az a hallgató maradhatott benn, aki szaktárgyaiból jelesre vizsgázott. Ennek az igen magas követelményrendszernek évente átlagosan 20—25 hallgató elegendő tudott tenni. Ehhez nem volt elég jó képességűnek, tehetségesnek lenni. Ilven eredmény eléréséhez szorgalomra, akaraterőre, kitartásra és szakmájuk iránti lelkesedésre volt szükség. Az utóbbit könnyedén ebent tartották kitűnő előadók (Szabó Zoltán, Zolyomi Bálint, Székelyfalvi-Nagy Béla, Kalmár László) segítségével. Ezen kívül jól felszerelt könyvtár, műhely állt a hallgatók rendelkezésére.

A kollégium 1947 és 1956 között szünetelt. Újjászervezése dr. Grasselu Gula és sok lelkes volt Eötvös-kollégista nevéhez fűződik. Tagja lehetett minden tehetséges JATE-hallgató. Ebben az időszakban jelentkezhetek először lányok, valamint bölcsészek és jogászok a kollégiumba.

Anvagiilag nem tudták megoldani az előadói tiszteletdíjak fizetését. A tanszéki oktatók úgy próbálták segíteni az újalakult intézményt, hogy ellenszolgáltatás nélkül is örömmel vállalták az órák megtartását. Ez a kollégium szinte önerőből illetve egyetemi oktatók és lelkes hallgatók munkájának eredményeként született újjá! Az 50-es években érdekesnek tartották feléleszteni ezt a hagyományt. Ma lényegesen könnyebb helyzetben vagyunk, hiszen csak továbbfejlesztésről kell beszélnünk.

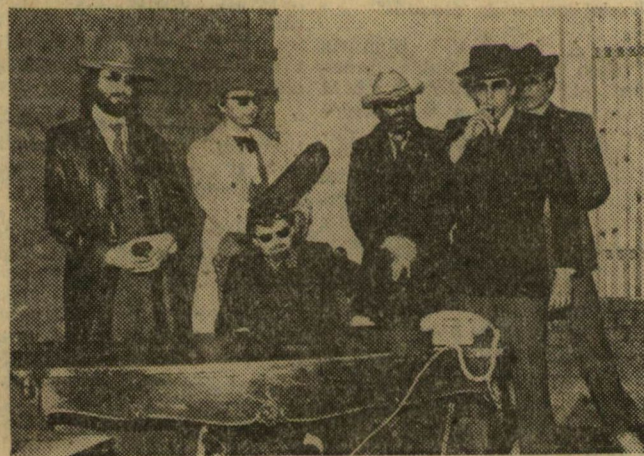
A tudományegyetem jelenlegi hallgatóinak lenne feladata, hogy az Eötvös kollégiumban folyó munkáról tájékozódjanak, és a kibontakozó félben lévő kezdeményezéseket támogassák. Nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk erre az intézményre, amelynek ma — amikor a minőségi munkát helyezük életünk minden területén előtérbe — különösen van létjogosultsága.

Most, amikor elég sok végzős hallgató él az Eötvös Kollégiumban, szükség van olyan új alsóbb évesekre, akik szívügyüknek tekintik ennek az intézménynek a létezését, továbbfejlesztését, ugyanúgy, mint elődeik.

GRESÓ ERZSÉBET

A maffia a SZOTE-n

Nemrégiben a híres maffia-vezér, Don Pedro is vendége volt a SZOTE Medikus Napoknak. Az V. évesek megnyerték rektorjelöltiüknek, így indult a választásokon is. Vörös színű Mercedesen, „szelíd motorosaival” száguldvá érkezett Ferihegyről, majd műsorával — előadóművészeivel, táncosaival, hatalmas drámájával, sumó-bajnokaival, kakaosaival és meleg szavaival — lenyűgözte hódolóit. Csak a rektorság nem sikerült...

A képen: Don Pedro (Pádre) megbízható emberei körében (Fotó: Kiss József)